

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

De Nederlandsche Entomologische Vereeniging

No. 151.

Deel VII.

1 September 1926.

Adres der Redactie:

DR. J. TH. OUDEMANS, SCHOVENHORST, PUTTEN (G.).

INHOUD: DR. A. RECLAIRE, Overzicht van de in Nederland en het omliggende gebied bij mieren gevonden Coleoptera. — DR. J. TH. OUDEMANS, Boekbespreking. — DR. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen. —

De Bibliotheek der Nederlandsche Entomologische Vereeniging, Koloniaal Instituut, Mauritskade 65—66, Amsterdam, is geopend op werkdagen van 9.30—12 en van 1—4.30 uur, des Zaterdags slechts van 9.30—12 uur.

Overzicht van de in Nederland en het omliggend gebied bij mieren gevonden Coleoptera.

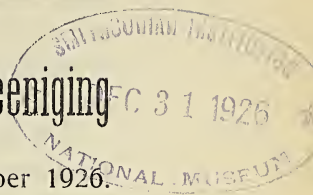
Bij het bestudeeren van de bij mieren voorkomende Coleoptera bleek het mij wenschelijk een lijst te bezitten van de in ons faunagebied voorkomende myrmecophile kevers en wel 1. een lijst van de coleoptera met de daarbij behorende mieren en 2. een lijst van de mieren met de daarbij gevonden kevers.

Weliswaar heeft WASMANN¹⁾ reeds voor jaren een „Verzeichniss der Ameisen und Ameisengäste” gepubliceerd, dit heeft echter in hoofdzaak betrekking op Z.-Limburg en het omliggende gebied. WASMANN's „Kritisches Verzeichniss der myrmecophilen Arthropoden”²⁾ voorziet als standaardwerk op dit gebied natuurlijk in elke behoefte, is echter voor de bestudeering van de inlandsche fauna te omvangrijk.

Uitgaande van deze overwegingen zijn de hieronder volgende lijsten samengesteld. De gegevens zijn in hoofd-

1) T. v. E. 34, p. 39.

2) Berlin 1904.

zaak ontleend aan EVERTS's „Coleoptera Neerlandica", eenige aan de bekende werken van GANGLBAUER en REITTER en alles is vergeleken en aangevuld met behulp van de publikatie's van WASMANN en SCHMITZ.

Uit praktische overwegingen zijn nomenklatuur en rangschikking van de Catalogus coleopterorum Europae, Ed. II gevolgd. Daarbij is geen rekening gehouden met het feit dat sommige namen uit prioriteitsgronden of andere door betere dienden te worden vervangen.

In de lijsten is veelal bijgevoegd of de soorten uitsluitend of toevallig myrmecophil zijn. Alle nadere gegevens hieromtrent en omtrent het volgende zijn in WASMANN's „Kritisches Verzeichniss" te vinden. Het is ook hier moeilijk het kaf van het koren te onderscheiden, er schuilen allicht onder de toevallige gasten verscheidene, die wel degelijk in een of andere betrekking tot de mieren staan, terwijl het omgekeerde ook het geval kan zijn. Op volledigheid, vooral wat de toevallige gasten betreft, kunnen de tabellen geen aanspraak maken.

Om de tabellen niet te uitvoerig te doen worden is vermelding van de datum weggelaten, ofschoon het zeer zeker interessant zal zijn na te gaan in hoeverre de gasten al of niet het geheele jaar bij de mieren aanwezig zijn. Tot op zekere hoogte voorziet in dit gebrek WASMANN's „Kritisches Verzeichniss". Voor enkele, als b.v. *Atemeles*, waarbij een nestverwisseling plaats vindt, is de juiste datering al van zeer groot belang, echter is het, vooral ook met het oog op latere onderzoekingen, van het grootste gewicht bij het verzamelen van myrmecophielen de vondsten nauwkeurig te dateeren!

1. De in Nederland en het aangrenzend gebied waargenomen tot mieren in betrekking staande kevers met de daarbij behoorende mieren 1).

- 1) De ware Myrmecophielen zijn gespatieerd. T! betekent toevallig bij mieren aangetroffen. De tusschen ( ) geplaatste soorten zijn nog niet binnen de Nederlandsche grenzen aangetroffen. Verder bewijst het feit, dat een soort als voorkomende bij een bepaalde mier is vermeld, nog niet, dat zij ook inderdaad reeds in ons land bij deze mier is gevonden.

Staphylinidae 1).

(*Thoracophorus corticinus* MOTSCH.): *Lasius brunneus*, L.
fuliginosus, L. *niger*.

Micropeplus fulvus ER. T! 2): *Lasius fuliginosus*.

Omalius caesum GRAV. T! 2): *Lasius fuliginosus*.

Xylodromus affinis GERM. T! 3): *Lasius fuliginosus*.

Acidota cruentata MANNH. T!: *Formica rufa*.

Trogophloeus corticinus GRAV.: soms bij *Lasius brunneus*.

„ (*punctatellus* ER.): soms bij *Tetramorium caespitum*.

Oxytelus fairmairei PAND: soms bij *Lasius fuliginosus*.

„ *sculptus* GRAV.: soms bij *Lasius fuliginosus*.

Stenus ater MANNH. T!: Mieren.

„ *aterrimus* ER.: *Formica pratensis*, F. *rufa*, F. *truncicola*.

-
- 1) Myrmecophile carabiden zijn uit ons gebied niet bekend; wel heeft volgens WASMANN *Blechrus glabratus* schijnbaar een voorliefde voor mieren. W. wijst er op, dat onder de exotische cicindeliden opvallend myrmecoïde vormen zijn, vermoedelijk een nabootsing van stekende insekten, echter geen symbiose. Iets dergelijks treft men aan bij de cleriden en de canthariden, b.v. bij *Thanasimus formicarius* L.

Dr. STÄRCKE deelt mij mede, dat in den Dolder (Utr.) *Metabletus foveatus* regelmatig bij de *sanguinea*-nesten leeft, deels van de doode insekten, die de thuishkomende fourageuses onderweg verliezen. Ook likken zij aan de pophulzen, die naar buiten worden geworpen. Dezelfde levenswijze heeft er een *Stenus (clavicornis?)* en een *Stilicus (orbiculatus?)*. Misschien is het volgens hem voorzigtiger te zeggen, dat de *Metableti*, die in de buurt van een *sanguinea*-nest leven in eenige relatie met dat nest treden, doordat zij van de afvallen ervan profiteeren.

- 2) Leeft onder rottende plantenstoffen.
 3) Leeft bij *Talpa*.

- Stenus clavicornis* SCOP. T!: Mieren.
 „ *erichsoni* REY T!: *Lasius niger*, *Tapinoma erraticum*.
Astenus angustatus var. *neglectus* MÄRK. T!: *Formica rufa*.
 „ *immaculatus* STEPH. T!: *Formica rufa*.
Stilicus erichsoni FAUV. T!: Mieren.
 „ *orbiculatus* PAYK. T!: Mieren.
Scopaeus laevigatus GYLL. T!: *Lasius fuliginosus*, *L. niger*.
 „ *minimus* ER. T!: *Lasius fuliginosus*.
 „ *minutus* ER. T!: *Formica rufa*.
 „ *sulcicollis* STEPH. T!: *Lasius niger*.
Medon apicalis KR. T!: *Formica rufa*.
 „ *brunneus* ER. T!: Mieren.
 „ *castaneus* GRAV. T!: *Formica rufa*.
 „ *dilutus* ER.: *Formica rufa*, *F. sanguinea*, *F. truncicola*.
 „ *piceus* KR. T!: *Formica rufa*.
 „ *propinquus* BRIS. T! (?): *Formica rufa*. 1)
Lathrobium longulum GRAV. T!: Mieren.
Leptacinus formicetorum MÄRK : *Formica exsecta*, *F. pratensis*, *F. rufa*.
 „ *parumpunctatus* GYLL. 2) T!: Mieren.
Xantholinus atratus HEER: *Formica pratensis*, *F. rufa*, *Lasius fuliginosus*.
 „ *distans* REY T!: *Formica*, *Lasius*.
 „ *glaber* NORDM. 3) T!: *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*.
 „ *linearis* OL. T! *Lasius fuliginosus*.
 „ „ var. *longiventris* HEER T!: *Lasius fuliginosus*
Othius (laeviusculus) STEPH.) T!: *Lasius fuliginosus*.
 „ *myrmecophilus* KIESW. T!: *Lasius fuliginosus*.
Philonthus debilis GRAV. T!: *Lasius fuliginosus*.
 „ *immundus* GYLL. T!: *Lasius fuliginosus*.
 „ *lepidus* GRAV. T!: *Lasius fuliginosus*.

1) 8. 7. 1923 vond ik 2 ex. in een *rufa*-nest bij Hilversum.

2) Leeft in kompost.

3) Volgens WASMANN schijnt deze soort in sommige streken een regelmatige gast van *Lasius fuliginosus* te zijn, bv. in Bohemen.

- Tachyporus atriceps* STEPH. T!: Mieren.
 „ *chrysomelinus* L. T!: Mieren.
 „ *hypnorum* F. T!: Mieren.
 „ *macropterus* STEPH. T!: Mieren.
 „ *nitidulus* F. T!: Mieren.
Tachinus collaris GRAV. T!: Mieren.
Hypocyptus longicornis PAYK. T!: Mieren.
 „ *seminulum* ER. T!: Mieren.
Oligota granaria ER. T!: Mieren.
 „ *pusillima* GRAV. T!: *Formica pratensis*, *F. rufa*,
Lasius fuliginosus.
Euryusa (castanoptera KR.): *Lasius*.
 „ *optabilis* HEER: *Lasius brunneus*, *L. fuliginosus*, *L. niger*.
 „ *sinuata* ER.: *Lasius brunneus*, *L. fuliginosus*.
Autalia rivularis GRAV. T!: Mieren.
Falagria obscura GRAV. T!: *Lasius emarginatus*.
Atheta brunnea F. T!: *Lasius fuliginosus*.
 „ *celata* ER. T!: Mieren.
 „ *clancula* ER. T!: Mieren.
 „ *clientula* KR. T!: *Formica rufa*.
 „ *crassicornis* F. T!: *Lasius fuliginosus*.
 „ *dilaticornis* KR. T!: *Formica rufa*.
 „ *fungi* GRAV. T!: Mieren.
 „ *laticollis* STEPH. T!: Mieren.
 „ *melanaria* MANNH. T!: *Lasius fuliginosus*.
 „ *myrmecobia* KR. T!: *Formica pratensis*, *F. rufa*.
 „ *nigricornis* THOMS. T!: *Lasius fuliginosus*.
 „ *orphana* ER. T!: *Formica rufa*.
 „ *parvula* MANNH. T!: *Formica rufa*.
 „ *sodalis* ER. T!: Mieren.
 „ (subterranea REY) T!: *Atta*.
 „ *talpa* Heer: *Formica exsecta*, *F. pratensis*, *F. rufa*,
F. truncicola, *Lasius fuliginosus*, *Myrmica laevinodis*.
 „ *trinotata* KR. T!: Mieren.
Sipalia caesula ER.: *Formica sanguinea*.
Notothecta anceps ER.: *Formica exsecta*, *F. pratensis*,
F. rufa, *F. truncicola*.
 „ *confusa* MÄRK: *Lasius fuliginosus*.

- Notothecta flavipes* GRAV.: *Formica pratensis*, *F. rufa*,
F. sanguinea, *F. truncicola*.
- Schistoglossa viduata* ER. T!: *Lasius fuliginosus*.
- Callicerus fulvicornis* EPPELSH. T! (?): *Lasius fuliginosus*.
- Thamiaraea hospita* MÄRK. T!: *Formica pratensis*.
- Astilbus canaliculatus* F. T!: *Myrmica laevinodis*, *M. ruginodis*,
M. rugulosa. 1)
- Zyras cognatus* MÄRK.: *Lasius fuliginosus*, *L. niger*.
- „ *collaris* PAYK. 2): *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*,
Myrmica ruginodis.
- „ (*confragrosus* HOCH.): *Tapinoma erraticum*.
- „ (*erraticus* HAGENS): *Tapinoma erraticum*.
- „ *funestus* GRAV.: *Lasius fuliginosus*.
- „ *haworthi* STEPH. T! (?): *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*.
- „ *humeralis* GRAV. 3): *Formica pratensis*, *F. rufa*,
Lasius fuliginosus.
- „ *laticollis* MÄRK.: *Lasius fuliginosus*.
- „ *limbatus* PAYK.: *Lasius brunneus*, *L. flavus*, *L.*
fuliginosus. 2)
- „ *lugens* GRAV.: *Lasius brunneus*, *L. fuliginosus*.
- „ *plicatus* ER.: *Tapinoma erraticum*.
- „ *similis* MÄRK.: *Lasius fuliginosus*.
- Lomechusa strumosa* GRAV.: *Formica rufa*, *F. rufibarbis*,
F. r. var. fusco-rufibarbis,
F. sanguinea, *F. s. met*
fusco-rufibarbis en *rufa*.

-
- 1) Dr. STÄRCKE deelt mij mede, dat bij Den Dolder *A. canaliculatus* bij *Lasius alienus* en *fuliginosus* leeft en zich daarmee voedt, vooral met de mannetjes. Ook de larven voeden zich met *Lasius*, doch nemen ook ander voedsel, zelfs muggen.
  - 2) Twijfelachtig of uitsluitend myrmecophiel.
  - 3) Het is niet zeer zeker, of deze soort uitsluitend myrmecophiel is. WASMANN merkt op, dat het schijnt, dat deze soort bij *Formica* vooral in den winter en het vroege voorjaar leeft, bij *Lasius fuliginosus* vooral gedurende den zomer maar ook op andere tijden.

- Atemeles emarginatus* GRAV.: *Formica fusca* (sek.),
F. sanguinea (sek.),
Myrmica laevinodis,
M. ruginodis, *M. rugulosa*, *M. scabrinodis*,
Polyerges rufescens.
- „ „ *a. angulicollis* WASM.: *Myrmica scabrinodis*.
- „ „ *a. foveicollis* WASM.: *Myrmica ruginodis*,
M. scabrinodis.
- „ „ *a. nigricollis* KR.: *Myrmica ruginodis*, *M. rugulosa*, *M. scabrinodis*.
- „ „ *a. recticollis* WASM.: *Myrmica scabrinodis*.
- „ *paradoxus* GRAV.: *Formica rufibarbis* (sek.), *F. r. var. fusco-rufibarbis* (sek.),
Myrmica laevinodis, *M. ruginodis*, *M. rugulosa*, *M. scabrinodis*.
- „ „ *a. laticollis* WASM.: *Myrmica ruginodis*, *M. scabrinodis*.
- „ „ *a. obsoleticollis* WASM.: *Myrmica ruginodis*.
- „ „ *a. picicollis* WASM.: *Myrmica scabrinodis*.
- „ „ *a. rhombicollis* WASM.: *Myrmica ruginodis*.
- „ (*pratensoides* WASM.): *Formica pratensis*.
- „ *pubicollis* BRIS.: *Formica rufa*, *Myrmica laevinodis*, *M. ruginodis*.
- Ilyobates propinquus* AUB. 1): *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*.
- Calodera aethiops* GRAV. T! : *Lasius fuliginosus*.
- Amarochara bonnairei* FAUV. T! (?): *Lasius alienus*, *L. brunneus*, *L. fuliginosus*,
L. niger.
- „ *umbrosa* ER. T! : *Lasius fuliginosus*.
- Oxypoda exigua* ER. T! 2): *Myrmica laevinodis*.

1) Schijnt volgens MULSANT & REY myrmecophil te zijn.

2) In Rusland en Finland komen bij *Formica rufa* en *Lasius fuliginosus* volgens WASMANN nog verschillende andere *Oxypoda*-soorten voor.

- Oxypoda formiceticola MÄRK.: Formica fusca, F. rufa.
 „ haemorrhoea MANNH.: Formica exsecta, F. pratensis, F. rufa, F. truncicola, Lasius fuliginosus (?).
 „ longipes REY T! 1): Lasius fuliginosus (?).
 „ sericea HEER: Formica rufa (?).
 „ spectabilis MÄRK. T!: Lasius fuliginosus.
 „ testacea ER. T!: Lasius fuliginosus.
 „ togata ER. T!: Lasius alienus, L. brunneus, L. fuliginosus.
 „ umbrata GYLL. T!: Mieren.
 „ vittata MÄRK 2): Formica rufa, Lasius fuliginosus.
 Stichoglossa corticina ER. T!: Formica sanguinea.
 Thiasophila angulata ER. 3): Formica pratensis, F. rufa, F. truncicola.
 „ „ var. pexa MOTSCH.: Formica pratensis, F. rufa.
 „ canaliculata REY: Formica exsecta.
 „ inquilina MÄRK: Lasius fuliginosus.
 (Eurytmnusa crassa EPP.) 4): Formica rufa (?).
 Cratareaesuturalis MANNH. T!: Lasius brunneus, L. fuliginosus.
 Microglossa gentilis MÄRK 5): Lasius fuliginosus.
 „ (marginalis GRAV.) 5): Lasius brunneus, L. fuliginosus.
 „ (picipennis GYLL.): Lasius brunneus.
 „ pulla GYLL. T!: Formica rufa, Lasius brunneus, L. fuliginosus.
 Homoeusa acuminata GRAV.: Lasius fuliginosus, L. niger.
 Dinarda dentata GRAV.: Formica sanguinea.
 „ „ var. hagensi WASM.: Formica exsecta, F. pratensis (?).
 „ „ var. märkeli KIESW.: Formica pratensis, F. rufa, F. sanguinea(?). F. truncicola.

---

1) Leeft bij *Talpa*.

2) Niet uitsluitend myrmecophiel?

3) WASMANN vond deze soort in een *sanguinea*-kolonie „offenbar von *F. rufa* oder *pratensis* dorthin verirrt.”

4) Uitsluitend myrmecophiel?

5) Niet uitsluitend myrmecophiel.

Dinarda dentata var. *pygmaea* WASM.: *Formica fusca*,
F. rufibarbis, *F.*
 r. var. *fusco-rufi-*
barbis.

Aleochara brevipennis GRAV. T!: *Formica rufibarbis*.

Pselaphidae.

Euplectus brunneus GRIMM. T! (?) 1): *Lasius fuliginosus*.

„ (*fischeri* AUB.) T!: *Formica rufa*.

„ *karsteni* REICHB. T!: *Lasius fuliginosus*.

„ *signatus* REICHB. T!: *Formica rufa*, *Lasius fuli-*
ginosus. 2)

Biblopectus ambiguus REICHB. T!: *Formica rufa*.

Trichonyx sulcicollis REICHB. : *Lasius brunneus*, *Po-*
nera coarctata.

Amauronyx märkeli AUB.: *Myrmica laevinodis*, *Ponera*
coarctata, *Tetramorium caes-*
pitum.

Batrisus formicarius AUB.: *Lasius brunneus*, *Myrmica*.

Batrisodes adnexus HAMPE: *Lasius brunneus*.

„ *delaportei* AUB.: *Lasius brunneus*, *L. niger*(?).

„ *oculatus* AUB.: *Lasius brunneus*, *L. fuligi-*
nosus.

„ *venustus* REICHB.: *Lasius brunneus*, *L. niger*.

Bythinus burelli DENNY T!: *Lasius fuliginosus*.

„ *curtisi* LEACH T!: *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*.

„ *macropalpus* AUB. T!: *Lasius flavus*, *L. niger*.

Chennium bituberculatum LATR.: *Tetramorium caespitum*.

(*Centrotoma lucifuga* HEYDEN): *Tetramorium caespitum*.

(*Tyrus mucronatus* PANZ.): *Lasius brunneus*, *L. fuliginosus*.

„ „ *a. niger* FÜGNER: *Lasius brunneus*, *L. fuliginosus*.

Clavigeridae.

Claviger longicornis MÜLL.: *Lasius brunneus*, *L. niger*,
L. umbratus, *Myrmica*
laevinodis.

„ *testaceus* PREYSSL.: *Lasius alienus*, *L. flavus*, *L.*
niger, *Myrmica laevinodis*.

1) Leeft ook in kompost.

2) WASMANN vond *E. s.* in sommige nesten van
Formica rufa bij honderden.

Scydmaenidae. 1)

- Euthia* (*linearis* MULS.): *Lasius brunneus*, *Myrmica laevinodis*.
 „ *plicata* GYLL.: *Formica exsecta*, *F. rufa*.
 „ *scydmaenoides* STEPH. T!: *Formica rufa*.
Neuraphes carinatus MULS. 2): *Formica rufa*.
 „ *elongatulus* MÜLL. T!: *Lasius fuliginosus*.
 „ (*minutus* CHAUD.) T!: *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*(?)
 „ *sparshalli* DENNY T!: *Lasius fuliginosus*.
Stenichnus (*compendienseis* MIQ.): *Lasius brunneus*.
 „ *exilis* ER. T!: *Formica exsecta*, *F. rufa*.
 „ (*godarti* LATR.): *Lasius fuliginosus*.
 „ *scutellaris* MÜLL. T!: *Lasius fuliginosus*.
Euconnus (*claviger* MÜLL.): *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*, *L. niger*.
 „ *denticornis* MÜLL.: Mieren.
 „ (*mäklini* MANNH.): *Formica rufa*.
 „ *wetterhalli* GYLL. T!: Mieren.
Scydmaenus (*hellwigi* RTT.): *Formica rufa*, *Lasius brunneus*, *L. fuliginosus*.
 „ (*perrisi* RTT.): *Lasius brunneus*, *L. fuliginosus*.
 „ *rufus* MÜLL. 3): *Formica rufa*, *Lasius brunneus*, *L. fuliginosus*.

Silphidae.

- Choleva spadicea* STURM 4): *Lasius fuliginosus*.
Nargus anisotomoides SPENCE T!: *Formica rufa*, *Lasius brunneus*, *L. fuliginosus*.
 „ *wilkini* SPENCE T!: *Lasius fuliginosus*.
Catops alpinus GYLL. T!: *Lasius fuliginosus*.
 „ (*umbrinus* ER.) T!: *Lasius fuliginosus*.
(*Anemadus strigosus* KRAATZ): *Lasius brunneus*.
Nemadus colonoides KRAATZ 5): *Lasius brunneus*.
Ptomaphagus sericatus CHAUD. T!: *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*.

---

1) Volgens WASMANN bestaat het voedsel van de scydmaeniden hoofdzakelijk uit mijten.

2) Uitsluitend myrmecophiel?

3) Leeft in kompost.

4) Uitsluitend myrmecophiel?

5) Niet uitsluitend myrmecophiel.

Lioididae.

Amphicyllis globus F. T!: Mieren.

Clambidae.

Clambus armadillo DE G. T!: *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*.

Leptinidae.

Leptinus testaceus MÜLL. 1) T!: *Lasius fuliginosus* (?).

Trichopterygidae.

Ptenidium (gressneri) ER.: *Lasius fuliginosus*.

„ *myrmecophilum* MOTSCH.: *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*.

„ (*turgidum* THOMS.) 2): *Formica rufa*.

Ptilium myrmecophilum MOTSCH.: *Formica rufa*.

Pteryx suturalis HEER T!: Mieren.

Trichopteryx 3) *fascicularis* HERBST T!: Mieren.

„ *montandoni* ALLIB. 4): *Formica rufa*.

Histeridae.

Hister corvinus GERM. 4) T!: *Tapinoma erraticum*.

„ *neglectus* GERM. T!: *Formica rufa*.

„ (*ruficornis* GRIMM.): *Lasius fuliginosus*.

Dendrophilus punctatus HERBST 4): *Lasius fuliginosus*.

„ *pygmaeus* L.: *Formica exsecta*, *F. pratensis*, *F. rufa*.

Paromalus flavicornis HERBST 4): *Lasius fuliginosus*.

Hetaerius ferrugineus OL.: *Formica exsecta*, *F. fusca*, *F. pratensis*, *F. rufa*, *F. rufibarbis*, *F. r. var. fusco-rufibarbis*, *F. sanguinea*, *Lasius flavus*, *L. fuliginosus*, *L. niger*, *Myrmica scabrinodis*, *Polyerges rufescens*, *Tapinoma erraticum*.

Myrmetes piceus PAYK. 5): *Formica pratensis*, *F. rufa*.

1) Muizenparasiet.

2) Vermoedelijk myrmecophiel.

3) Volgens GANGLBAUER komen de meeste *T.*-soorten soms bij mieren voor.

4) Niet uitsluitend myrmecophiel.

5) WASMANN vond deze soort in een *sanguinea*-kolonie, die van hem *rufa*-arbeidsters als hulpmier had gekregen.

Gnathoneus rotundatus KUGEL. 1): *Lasius fuliginosus*.
Abraeus globosus HOFFM. 1): *Lasius brunneus*, *L. fuliginosus*.

„ *granulum* ER. 1): *Lasius fuliginosus*

„ (*parvulus* AUB.) 1): *Formica sanguinea*, *Lasius brunneus*.

(*Acritus atomarius* AUB.) 1): *Lasius brunneus*.

(„ *hopffgarteni* RTT.): *Lasius brunneus*.

Nitidulidae.

Amphotis marginata F.: *Lasius fuliginosus*.

Thalycra fervida OL. T!: *Lasius fuliginosus*.

Cucujidae.

Monotoma angusticollis GYLL.: *Formica pratensis*,
F. rufa.

„ *conicollis* GUÉR.: *Formica pratensis*, *F. rufa*.

Silvanus fagi GUÉR. T!: *Lasius fuliginosus*.

(*Hypocopus lathridioides* MOTSCH.) 1): *Formica exsecta*,
F. rufa.

(*Prostomis mandibularis* F.) T!: *Lasius emarginatus*.

Cryptophagidae.

Cryptophagus badius ST. T!: *Formica rufa*.

„ *fumatus* MRSH.: *Formica exsecta*.

„ *pubescens* ST. 2): Mieren.

„ *saginata* ST. T!: *Lasius fuliginosus*.

„ *scanicus* L. T!: Mieren.

Emphylus glaber GYLL.: *Formica rufa*.

Caenoscelis ferruginea SAHLB. T!: *Lasius fuliginosus* (?).

Atomaria fuscipes GYLL. T!: *Lasius fuliginosus* (?).

„ *munda* ER. T! 3): *Lasius fuliginosus*.

„ *pusilla* PAYK. T!: *Formica rufa*.

„ *umbrina* GYLL. T!: *Lasius fuliginosus*.

Lathridiidae.

Corticaria longicollis ZETT.: *Formica exsecta*, *F. rufa*.

Melanophthalma fuscata GYLL. T!: *Formica pratensis*, *F. rufa*.

Colydiidae.

Orthocerus clavicornis L. T!: *Formica rufa*.

1) Niet uitsluitend myrmecophil.

2) Vooral in hommelen- en wespennesten.

3) Leeft aan schimmel.

(*Apistus rondanii* VILLA) T! (?): *Lasius brunneus*.

Myrmecoxenus subterraneus CHEVR.: *Formica exsecta*, *F. pratensis*, *F. rufa*,
Lasius fuliginosus, *L. niger*.

(*Oxylaemus variolosus* DUF.): *Lasius fuliginosus*, *L. niger*.

Cerylon histeroideus F. T! 1): *Formica rufa*.

Endomychidae.

Symbiotes gibberosus LUCAS 2): Mieren (?).

„ (*latus* REDT.) 2): *Lasius brunneus* (?), *L. fuliginosus* (?).

Mycetaea hirta MARSH. T!: *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*.

Byrrhidae.

Syncalypta paleata ER. T!: *Formica rufa*, *Lasius fuliginosus*.

„ *spinosa* ROSSI T!: *Formica fusca*.

Ptinidae.

Ptinus coarcticollis ST. T!: Mieren (?). 3)

Tenebrionidae.

Melanimon tibiale F. T!: *Formica rufibarbis*, *F. sanguinea*,
Myrmica scabrinodis.

Opatrum sabulosum L. T!: *Formica fusca*, *F. pratensis*, *F. sanguinea*.

Crypticus quisquilius L. T!: *Formica sanguinea*.

Chrysomelidae.

Clythra laeviuscula RATZ. (larve en pop): *Formica sanguinea*.

„ *quadripunctata* L. (larveenpop): *Formica exsecta*,
F. pratensis, *F. rufa*, *F. sanguinea*.

Curculionidae.

Otiorrhynchus ovatus L. T!: *Formica rufa*.

Barypithes aranaeiformis SCHRANK: *Lasius fuliginosus*.

---

1) WASMANN vond deze soort in sommige *rufa*-nesten bij duizenden.

2) Uitsluitend myrmecophil?

3) In een *rufa*-nest (Hilversum) vond ik éénmaal *Ptinus fur*!

Barypithes pellucidus BOH. T!: Formica rufa, Lasius flavus(?),
L. fuliginosus, L. mixtus, L.
niger (?), Myrmica laevinodis.

„ tener BOH. T!: Formica rufa, F. rufilabris, Lasius
fuliginosus.

Trachyphloeus scabriculus L.: Formica rufa.

Scarabaeidae.

Aegialia rufa F. T!: Formica rufa.

Cetonia aurata L. T! (?): Formica rufa F.(?). sanguinea (?). 1)

Liocola marmorata F. T!: Mieren (?).

Potosia cuprea F. (larve en pop): Formica exsecta, F. praten-
sis, F. rufa, F. sanguinea,
F. truncicola, Lasius fuli-
ginosus.

(Wordt vervolgd).

Boekbespreking.

Lepidopteren-Fauna von Estland (Eesti), Teil I und II, von Mag. W. Petersen, Tallinn-Reval 1924.

Herausgeber Bildungsministerium des Freistaates Eesti.

Eerste Deel. Het hierboven genoemde, uiterst be-
angrijke werk wordt door den schrijver aangekondigd als:
Zweite erweiterte Auflage der „Lepidopteren-Fauna von
Estland”, verschenen in 1902. Het geeft echter heel wat
meer. Allereerst wordt de voorrede van dat werk herhaald,
waarin o.a. nadruk gelegd wordt op de belangwekkende
geologische gesteldheid van Estland's bodem (in hoofdzak
silurisch), de ijstijdrelicten en de vergelijking van de fauna
(Lepidoptera) met die der omliggende gebieden. Gebleken
is, dat Estland met zijne uitgestrekte mosveenen een niet
gering aantal soorten, variëteiten en aberraties herbergt, die
eenerzijds een hoog noordelijk, anderzijds een centraal-azi-
atisch karakter dragen, terwijl b.v. Lijfland en Kurland zich
te dezen opzichte veel meer bij Duitschland aansluiten.

In het voorwoord der nieuwe uitgave wordt allereerst
een woord gewijd aan de door den wereldoorlog gewijzigde

---

1) De ontwikkeling vermoedelijk niet bij mieren.